

Форум на националната музика

Четиринадесетият фестивал в Русе ● Гостите — убедителни интерпретатори ● Младежният камерен оркестър прояви отговорност ● И още за изпълнителите...

Четиринадесет години Мартенски музикални дни! Струва си да се замислим върху значимостта на тази цифра, предопределяща вече оформената физиономия на русенския фестивал и неговата заявена жизнеспособност. И едва ли ще е пресилено, ако кажем, че по своето обаяние този културен празник няма равностоен конкурент сред останалите музикални събития в страната. Трудно е да се формулира източникът на това обаяние, произлизащо може би от компактният характер на фестивала, от съсредоточаването му в една зала, която четиринадесет вечери подред представлява при тегателен център за русенската общественост. Обаяние, създавано години наред, което несъмнено дължим преди всичко на нашите музикални дейци — композитори и изпълнители, — както и на автори тета на постоянния председател и голям радетел на фестивала нар. арт. Любомир Пипков.

В шестте концерта, които имах възможност да чуя през изтеклата седмица, участваха три гастролиращи състави (филхармонията от гр. Хале, ГДР, Шьонската филхармония от гр. Катовице, ПНР, и Представителният детски хор от гр. Шицуока, Япония).

Един колектив, който но си отскоро назва неговото филхармония, с преобла даващ брой на младите инструменталисти, оркестърът от гр. Хале с диригент Олаф Кох ни поднесе изненадващо естетическо преживяване. Съвестното отношение към партитурите за толкова различни автори като Иван Маринов, Симеон Пиронков, Филип Кутев и Жул Леви позволи да се разкрият най-характерните качества на избраните произведения. От своя страна „Фантастични сцени“ от Иван Маринов и „Нощна музика“ от Симеон Пиронков предоставиха възможност на филхармоничите да демонстрират своя виртуозен, справящ се и с най-претенциозните задачи шрайф, прецизна духовна, медна и ударна група, музикантска култура и вкус към универсалните постижения на съвременното изкуство.

В двете останали произведения — симфоничната поема „Герман“ от Филип Кутев и Симфония № 2, от Жул Леви — диригентът и оркестрантите проявиха добро навлизане в идейно-емоционалния план на нотния текст, разкривайки мрачната, нерадостна атмосфера на поемата и ликуващия апофеоз на победата в симфонията.

Аналогични впечатления предизвика и извадката на Шьонската филхармония от гр. Катовице с диригент Карол Стрия, която бе включила в своята програма произведения от Васил Казанджиев, Панчо Владигеров и Иван Маринов. Една от по-ранните творби на Казанджиев — героичната увертюра „Септември 1923 година“ — прозвуча в интерпретацията на поските инструменталисти с присъщата и патетична и експресивност. Добре балансираната звучност на състава, професионалните качества на отделните групи и артистичността на диригента компенсират някои колебания при „стълкновението“ с неравноделните тактове на Владигеров (Концерт за пиано и оркестър № 3-та част), както и известното увличение при изграждането на кульминациите (в Симфонията за бас и оркестър от Иван Маринов). Отличен изпълненият клавирен концерт на Владигеров от младата пианистка Светла Славчева ни дава основание да вярваме, че

нейното име скоро ще стане известно не само у нас, но и в чужбина. Тя притежава всички предпоставки за един изявен артист — пианистични ръце, стабилна техника, мек, пътен удар, добро гласово усещане, мащабност и преди всичко сценичност, така важна за начинаещия изпълнител. А чух днешното сътрудничество на оркестъра с пианистката ни навежда на мисълта, че подобни контакти могат и трябва да продължат. Написана по стихове на Пенчо Пенев, Симфония № 1 от Иван Маринов ни среща и с още един наш изпълнител — з. а. Павел Герджиков. Влияйки своя „монолог“ в приоризащата партия на оркестъра, Герджиков допринесе за актуалната драматична въздейственост на тази програмна творба.

Без да е адресиран конкретно към Мартенските дни, концертът на Представителния детски хор от гр. Шицуока — Япония съвпадна с периодиката на фестивала и любезно бе включен от домакините в неговите прояви. Един от най-старите хорове в Япония, детският певчески колектив от Шицуока е създаден през 1943 г. от именития японски диригент и композитор Митсухиро Тозаки. През 1952 г. хорът е привлечен към националното японско радио и телевизия Еи Ейч Кей. А от 1969 г. той става известен в цяла Япония като представителния детски хор на град Шицуока. Приятелските връзки на малките японски певци с Детския хор при Комитета за телевизия и радио с диригент Христо Недялков, създадени преди четири години, днес доведоха този обаятелен детски колектив на българска земя, запознаха нашата обществена с изкуството на една прелестна младост. 12 песни от 11 български композитори, големината от които изпълняват на български език, се превърнаха в истинско откровение за публиката. Малките японски „славеи“ демонстрираха чудесно излъчване, прецизност, ярко изразена интелигентност и необикновен усет към спецификата на българската песенна култура.

Говорейки за гостуващи състави, в по-частен план тук бихме могли да споменем и участието на Симфоничния оркестър на Бургаската филхармония в тазовия фестивал. В този аспект може би си струва да помислим за все още инфантилния характер на сътрудничеството между нашите симфонични състави, за недостатъчното им познание в страната и за тяхното належащо раздвижване. Изненадата, която ни поднесе Бургаската филхармония с ръководител Иван Вульбе, най-добре потвърждава тази теза. Един здрав колектив, с многообещаващи инструменталисти и талайлив, умен диригент, оркестърът показа истинско професионално ниво и живо отношение към поетия ангажимент. Разкривайки стабилитета на шрайфа и на духовната група в „Диафонични танци“ на Георги Костов, изграждащи кулминациите с остри, съвремено-динамични штрихи, бургаските филхармонични поднесоха в една съвсем друга палитра импресионистичната обаятелност и романсична приповдигнатост на четирите песни по текст на Димчо Дебелянов от Димитър Тълхов. Убедително прозвучаха и ранната симфония № 1 „Резолуционна“ от Цветан Цветанов, както и първото изпълнение на Концерта за фагот и оркестър от Димитър Сагаев със солиста Мисак Годжикиан. Тук следва да отбележим и културната изява на нашия мецосопран Александрина Милчева.

Превърнала се в традиция, постично-песенната вечер и този път носеше немалко хубави преживявания. На първо място — с го стуването на един нов, но вече завовавал правото си на съществуване камерен оркестър, познат под названието „Българска музикална младеж“. Въпреки лошия „шанс“ на младите инструменталисти (с пристигането им в Русе всички необходими за концерта щимове бяха загубени!) оркестърът под диригентството на Иван Ангелов прояви удивително чувство за отговорност, изпълнявайки предварително обявената програма почти без промени. И в трите песни на Георги Златев—Черкин (по текст на Димчо Дебелянов със солистка Стефка Попангелова), и в Соната за струнен оркестър от Михаил Пееков, и в първото изпълнение на интересната творба по стихове на Любомир Лъчев „На Чили“ (за струнни инструменталисти, рецитатор, пиано и алтова флейта) от Виктор Чучков, и в песните на Тодор Попов (Людмила Лесен и Сонет със солист з. а. Валентина Александрова), и в Кантата за родината и революцията от Иван Спасов (с участието на Софийския камерен хор на з. а. Васил Арзаудов) проявиха свежата, индивидуална физиономия на състава и диригента. Не на последно място в този концерт заслужава да споменем творческото сътрудничество на изречените участници, както и на актьора Димитър Вачев, чийто плътеж, богат, изразителен тембър спомогна за изтъпяване стойността на използваните поетичен материал. Със свои стихове се представиха поетите Първолета Прокопова, Лъчезар Еленков и Здравко Кисъев.

За съжаление тъкмо домакините не успяха да се наредят сред най-добрите интерпретатори в този изборените вечери. Симфоничният оркестър на Русенската филхармония (след едно качествено откриване на фестивала) във втория си концерт под диригентството на Румен Байраков показа лабилност и своеобразна изертност. Всъщност едва ли трябва да внимам само оркестрантите за недостатъчната подготвка, за не винаги осмислените темпа (Петко Стайков — Легенда), за неизяснените фрази, за липсата на ансамбловост, за стеснените динамични амплитуди (Димитър Ненов — Симфонична сюита)... Защото последното произведение, щастливо открито след дълги години на забвение и предлагано ни интересна защита от хора на софийските девойки, беше почти обезличено от диригента, от което загубиха и произведението, и изпълнителите... В рамките на този концерт чухме и един млад ишигулар, чието име рядко се среща по концертните афиши — Георги Тилев. Неговото музикантско осмислено, точно и лишено от излишна показност изпълнение на концерта от Марин Големинов е гаранция за качества, които не бива да бъдат отминати.

Не в реда на упреци, а на пожелания към участници и организатори за възможната най-веща подготовка и професионално отношение към поставените задачи ми се иска да отбележа и все още недостатъчната толерантност към изпълнителите при изготвянето на програмите, където няколко биографични данни и за тях ще бъдат само от полза за слушателите.

Олга ШУРБАНОВА